

Yttrande

Datum
2015-10-21
Ert datum
2015-08-31

Vårt dnr
060/2015-4.1.1.
Ert dnr
4.6.18-8610/15

Sidnr
1(3)

Jordbruksverket
Enheten för CITES, foder och djurprodukter
Att: Kersti Andersson Deharde
551 82 Jönköping

Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade majsens MON 87411 (EFSA- GMO-NL-2015-124)

Yttrande

Baserat på det underlag nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från majsens MON 87411 inte innebär någon ökad risk för människors eller djurs hälsa jämfört med konventionell majs. Vi anser vidare att oavsiktligt spill inte utgör någon risk för miljön och att den nämnda majsens inbyggda skydd mot skadegörare kan, via minskad användning av insektsbekämpningsmedel, leda till positiva effekter för miljön i de länder där majsens odlas.

Bakgrund

Företaget Monsanto har ansökt om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade majsens MON 87411. Ansökan omfattar import och bearbetning och användning av majsens som livsmedel och foder.

MON 87411 är resistent mot vissa arter av skalbaggar, exempelvis majsrotbaggen som är en av de allvarligaste skadegörarna på majs. Majsens är modifierad med den typ av gen (cry-gen) som finns i alla skalbaggsresistenta grödor som hittills marknadsgodkänts. Förutom cry-genen innehåller majsens en gen för en så kallad RNAi-konstruktion. Med denna gen som mall produceras i slutänden inget nytt protein utan ett dubbelsträngat RNA. När skalbaggs-larver äter av majsens kommer det dubbelsträngade RNA:t, via en rad processer i insekten, att leda till att en för insekten viktig gen stängs av.

MON 87411 är även tolerant mot herbicider baserade på glyfosat.

Enligt ansökan kommer MON 87411 att på konventionell väg korsas med genetiskt modifierad majs med andra resistens-och toleransegenskaper innan kommersialisering.

De jämförande analyserna har utförts enligt gällande riktlinjer vilket bland annat inkluderar analys av fibrer, proteiner, kolhydrater, aminosyror, vitaminer, mineraler, fettsyror och anti-nutritionella ämnen. Som jämförelsematerial användes den omodifierade majsens och 20 konventionella sorter.

Bedömningen av de proteiner som produceras med de tillförda generna som mall baseras bland på en karaktärisering av proteinerna, jämförelser mellan proteinerna och kända toxiska eller allergena proteiner och proteinernas nedbrytningshastighet i mag-tarm-kanalen.

Överväganden

Enligt ansökan identifierades inga biologiskt relevanta skillnader i sammansättning mellan den modifierade majsen och jämförelsematerialet. De tillförda generna och dess proteiner uppvisar inga relevanta likheter med kända allergener eller toxiner och proteinerna bryts snabbt ner i en simulerad mag-tarmkanal.

Att gener stängs av i de skadegörare som angriper grödan är ett helt nytt sätt att skydda grödan. I MON 87411 har denna typ av resistens kombinerats med en cry-gen. Detta torde göra resistensen mer hållbar.

Den RNAi-konstruktion som majsen är modifierad med har isolerats från majsrotbaggen. Andra arter som kan påverkas är arter inom den underfamilj inom insektsfamiljen bladbaggar som majsrotbaggen tillhör. När det gäller det cry-protein som MON 87411 producerar är det specifikt mot vissa arter inom familjen bladbaggar. Majsen påverkar alltså ett begränsat antal insektsarter som äter av grödan. Detta kan jämföras med konventionella odlingar där ospecifika bekämpningsmedel används.

Ansökan omfattar inte odling, men en möjlig spridningsväg skulle kunna vara via spill av kolvar vid till exempel hantering och transport. Majs är en introducerad art och saknar vilda släktingar i Europa. Ett eventuellt genflöde skulle därför endast kunna ske till annan odlad majs. Det är dock inte sannolikt att eventuella spillplanter skulle etablera sig utanför den odlade marken då majs är en ettårig växt som till stor del är beroende av människans omsorg för att överleva.

Enligt EU:s gemensamma märknings- och spårbarhetslagstiftning ska produkter som består av, innehåller eller är framställda av genetiskt modifierade organismer märkas. Lagstiftningen omfattar inte kött, mjölk eller ägg från djur som utfodrats med genetiskt modifierat foder eftersom djuren eller produkterna från djuren inte är genetiskt modifierade.

Etisk bedömning

Baserat på det underlag som nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från MON 87411 inte innebär någon ökad risk för människors eller djurs hälsa jämfört med konventionell majs.

Nämnden anser vidare att oavsiktligt spill inte utgör någon risk för miljön och att risken för att eventuella spillplanter skulle leda till inblandning i konventionellt utsäde över de 0,9 procent som lagstiftningen tillåter är försumbar.

Odling av insektsresistenta grödor har lett till en minskad användning av bekämpningsmedel, vilket är positivt för både hälsan och miljön.

Den märknings- och spårbarhetslagstiftning som finns inom EU gör det möjligt för konsumenten att välja bort livsmedels- och foderprodukter som består av, innehåller eller är framställda från MON 87411.

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichefen Marie Nyman fattats av ledamöterna Birgitta Eilemar, Stefan Johansson, Marianne Pettersson, Annika

Eclund, Stellan Welin, Jens Sundström, Anna Tunlid och Lars Ährlund-Richter samt tjänstgörande ersättarna Betty Malmberg, Kew Nordqvist (skiljaktig, se bilaga), Daniel Bäckström, Bengt Eliasson, Rikard Holmdahl och Laura Parducci. Vid ärendets slutliga handläggning utan att delta i avgörandet deltog även ersättaren Sven Ove Hansson samt tjänstemännen Birgit Postol och Jenny Carlsson.

Birgitta Eilemar

Marie Nyman

Tjänstgörande ersättaren för ledamot Kew Nordqvist (MP) är skiljaktig och anför följande:

Vi vill att Sverige agerar mot ett godkännande av GMO majs MON 87411

Visserligen omfattar ansökan inte odling, men någon gång har den odlats och använder man produkterna, stöder man denna typ av odling.

Eftersom denna majs har tillförts gener som gör växten resistent mot vissa insekter, vet vi att insekterna förr eller senare utvecklar resistens. Risken är uppenbar att starkare bekämpningsmedel då behöver komma till användning.

Majssorten är också herbicidtolerant mot glyfosat. Nu verkar samtliga länder överens om att glyfosat är alltför skadligt för att användas. Men egenskapen finns där och användning av glyfosat ligger som en latent fara.

Som en konsekvens av den uppmärksammade EU-domen ang. GMO-pollen i honung, är det viktigt att ansvarsfrågan lyfts och att strikt ansvar åvilar tillverkaren. Den drabbade odlaren ska inte behöva leta reda på vem den ska begära skadestånd av.

Eftersom kött från djur som äter GMO-foder inte behöver märkas i Sverige och att konsumenter som genom sin konsumtion inte vill stödja odling av GMO inte kan göra ett sådant val, vill inte vi se odling av sådan gröda.

Man kan inte heller helt bortse från risken av kontaminering av foder till ekologiska bönder.

Dessutom anser vi, att om vi inte vill se en GMO-gröda i Sverige som hotar den biologiska mångfalden, kan vi rimligen inte heller se en sådan gröda odlas någon annanstans heller.